

Prof. Filip Ćorlukić,
Krlježina 35, 52100 Pula
Tel. 052-392-355,
E-mail: filip.corlukic@gmail.com

U Puli, 15. listopada 2.009. g.

Poštovani gospodine Predsjedniče RH!

Nakon četrnaest godina trajanja daytonske BiH, tek su dolaskom predsjednika Obame na čelo USA, predstavnici SAD i EU dali političarima BiH neke nove prijedloge i ostavili im rok od deset dana da se dogovore o budućnosti Daytonskog sporazuma. Budući da je Dayton bio rješenje nametnuto u cilju nebosanskih "strateških interesa", pravo bi rješenje bilo u nametanju poništenja, a ako se ne dogovore, tada nije jasno što će se dogoditi. U aktualnim uvjetima oštih emotivnih suprotstavljenosti teško je vjerovati da bi se sedmorica odabranih predstavnika mogli racionalno dogovoriti o budućnosti države. Stoga Vas kao hrvatski građanin i zavičajni Bosanac, ali i kao stranački neopredjeljena osoba pozivam i molim da budete spremni učiniti ono što Vam nalaže savjest, a omogućuje obnašanje položaja Predsjednika RH, koja je kao supotpisnik jedan od dva garanta Daytonskog sporazuma.

"Hrvatska intenzivno nastoji uspostaviti dobre odnose sa svim zemljama. No pritom kao da se zaboravlja, da je s obzirom na naš uzajamni geopolitički položaj, dobrobit i stabilnost susjedne nam BiH od životne važnosti za dobrobit i stabilnost Hrvatske. Stoga čak i bez pozivanja na moral i susjedsku solidarnost, Hrvatska iz vlastitih, strateških interesa, mora pomoći Bosni da se oslobodi daytonskog terorizma, jer to jest oblik terorizma. Mora i može, jer Hrvatska je supotpisnik Dayton. Sporazumi se sklapaju i razvrgavaju, pa zašto bi ovaj bio neraskidiv".

Ovo sam napisao u predgovoru članku koji mi pod naslovom: "Pomoći Bosni da se oslobodi daytonskog terorizma" 14. 10. 02. objavio Vjesnik. Na temu Daytona dosta sam pisao i objavljivao, a uz ovaj spomenuti, navest ću još samo dva članka objavljena u Vjesniku: 25. 01. 05. "Nužnost odbacivanja Dayton" i 19. 07. 03. "Bosna, nekad ponosna..."

U svojoj tisućgodišnjoj povijesti, Bosna je mnogo toga preživjela, ali je uvijek ostala cjelovitom. Daytonom je ona obogaljena. Od tada je to monstruoza državna tvorevina, invalid kakav ne može samostalno opstojati. Već prema načinu i neregularnoj proceduri prihvaćanja, Daytonski sporazum nije sporazum, nego je to kapitulacija jedne članice Ujedinjenih naroda pod pritiskom onovremene američke vlasti, a uz teško shvatljivu privolu Hrvatske i pohlepnu podršku Srbije.

Još «od Kulina Bana i sretnijih dana» (12. stoljeće), različiti demoni Bosni ne daju mira, a krajne nemoralno ponašanje novih, «humanih» i «demokratskih» moćnika prema njoj, mora kod svakog poštenog čovjeka izazvati zgražanje – pa čak i očaj. Ovo je bio najstrašniji rat u dugoj bosanskoj povijesti, a što je najtragičnije taj je obrambeni rat protiv moćnog neprijatelja utjecajem izvana ubrzo prerastao i u građanski, u kojemu su branitelji krvavo ratovali između sebe, pa čak i oni unutar iste nacionalnosti.

U tom je apokaliptičnom košmaru poginulo preko dvjesto tisuća osoba, uključujući i ogroman broj djece, silovano mnogo tisuća žena, a prognano ili izbjeglo preko dva milijuna osoba. Sve su to «mirovnjaci» promatrali, slali nekome(?) izvještaje i govorili o ljudskim pravima. Zaklinjali su se u jedinstvenu Bosnu, dok su «diplomati» uporno crtali čudne karte podjele na nacionalne regije.

Kroz sve je ratove u svojoj dugoj povijesti Bosna ostajala jedinstvenom, bila je jedinstvena i u vrijeme turske okupacije, a u tim je državnim granicama uglavnom ostala i sada. Međutim, iz ovog je rata zahvaljujući Daytonskom "sporazumu" izašla podijeljena i potpuno nesposobna za samostalno življenje, a što je najtragičnije izluđeni nacionalisti inzistiraju na još većim unutarnjim teritorijalnim podjelama.

Svuda u svijetu izbijaju međunacionalni sukobi s porastom ekstremnih nacionalizama, a samim time i svih onih zala koja to prate. Svuda u svijetu postoje i mnogonacionalne države u kojim se živi u miru. No ovdje je važno još naglasiti da nigdje u svijetu ne postoje etnički (krvno, genetski) čiste nacionalne zajednice, a da je Bosna jedna od etnički najčistijih, pa bez obzira na kasnije nacionalne

podjele u njoj etnički Bosanci predstavljaju najveći dio stanovništva. To je temeljna činjenica koje je malo tko svjestan i zato ću je ukrako obrazložiti.

Današnji stanovnici Bosne i Hrvatske potomci su ranije doseljenih ali neorganiziranih slavenskih plemena, kao i starosjedilaca, uglavnom Ilira i rimskih naseljenika. Zadnje je došlo vojnički organizirano pleme Hrvata, kojima do sada nije sa sigurnošću utvrđeno etničko podrijetlo. Oni su ustanovili državu i po svome etničkom nazivu dali joj ime Hrvatska. To nije nikakva posebnost. U to je vrijeme među neorganizirana slavenska plemena na teritorij današnje Bugarske došlo organizirano turkmensko pleme Bugara. Oni su tu organizirali državu i dali joj ime Bugarska, a sami su preuzeli slavenski jezik i asimilirali se u slavensku većinu.

Tâ, po područjima današnje Bosne i Hrvatske vrlo neujednačena etnička mješavina, *stvarna nam je i jedina osnova polaznog etničkog podrijetla*. Po takvoj etničkoj osnovi, današnji bi se žitelji cijelog područja Bosne i Hrvatske mogli i nacionalno opredijeliti kao Iliri, kao Slaveni – što je osnova naziva za Slovake, Slovence i Slavonce – ili kao Hrvati. Koje je krvi, odnosno gena u komu od nas više, to nitko ne zna. Zemlja u kojoj su se tada naselili, tada se najvećim dijelom zvala Dalmacija. Po toj su se osnovi mogli nazvati Dalmatincima. Tako su učinili, na primjer, Makedonci, slavenska plemena koja su se naselila u zemlji koja se i do tada nazivala Makedonijom.

Prvo je organizirana hrvatska država, koja se tijekom nešto manje od 200 godina prostirala i na veći dio krajeva koji su se nazivali Bosnom. Život u istoj državi u to vrijeme nije mogao stvoriti nekakav osjećaj općeg zajedništva, a i da jest, taj se osjećaj ne bi mogao zadržati u svijesti daljnjih 900 godina. Naime, hrvatsko je kraljevstvo prestalo postojati 1.102. godine, ipak zadržavši neke oblike državnosti. Mala bosanska regija ostala je samostalnom. Nastavila se širiti i jačati, pa je postala prilično velikim srednjovjekovnim kraljevstvom. Da je Bosna ostala stalno slobodnom, ili čak da su je (1463.) Turci i okupirali, ali da oni nisu bili pripadnici islama, pa samim time i veliki dio žitelja Bosne ne bi prešao na islam; kako bi se u tom slučaju opredijelili stanovnici Bosne u vrijeme početka buđenja nacionalne svijesti u 19. stoljeću?

Obzirom na tisućgodišnji kontinuitet življenja u zajedničkoj im domovini Bosni, logično je za očekivati da bi se opredijelili za bosansku nacionalnost. Uz to bi bez ikakva osjećaja protuslovlja mogli prihvatiti i zajedničko etničko podrijetlo s Hrvatima. Upravo su tako postupili Austrijanci. I oni su tisuću godina živjeli u istoj domovini s Nijemcima, ali su se ne samo po državljanstvu, nego i nacionalno, uglavnom opredijelili kao Austrijanci. Oni su svjesni da su etnički isto što i Nijemci; germanska etnička mješavina. Stoga im ne smeta što govore njemačkim jezikom, pa ipak se nacionalno u najvećem broju osjećaju Austrijancima – *Österreich – Istočna (njemačka) država*. Nužno je naglasiti da se nacionalni osjećaj ne zasniva na genetskoj činjenici etnosa, nego je to čisto psihološki fenomen. Stvar odluke, odnosno opredjeljenja, pa se pojedinac može i predomisliti i opredijeliti se za neku drugu nacionalnost – što nije moguće u odnosu na etnos, ali ni na zavičajnu domovinsku pripadnost.

Međutim, turski su osvajači Bosne (Bosna je povijesni naziv, koji su Austrijanci krajem 19. stoljeća u skladu sa svojom strategijom promijenili u: Bosnien und Herzegowina) pripadali potpuno različitoj kulturi, civilizaciji i religiji. Tijekom mnogih stoljeća veliki je dio naroda sve to prihvatio. Pojam nacije u to vrijeme nije postojao, a podjela je bila isključivo po vjerskoj pripadnosti. Ovdje treba naglasiti da su prije dolaska Turaka stanovnici Bosne bili katolici i bogumili, uz nešto dolutalih pravoslavnih lutalačkih Vlaha, koji ni na koji način nisu bili povezni sa Srpskom pravoslavnom crkvom. Tek su za vrijeme turske vladavine ti bosanski pravoslavni vjernici stavljeni pod crkvenu jurisdikciju SPC. Srbi iz Srbije nisu bježali u Bosnu, nego u Mađarsku i sjeveroistočne dijelove Hrvatske, pa sve do 1.918. g. u Bosni nije bilo etničkih Srba.

Takvo je stanje početkom buđenja nacionalne svijesti sredinom 19. stoljeća dovelo do velike zbunjenosti i zbrke. Ne ulazeći ovdje u pojedinosti, reći ću samo ono bitno. Jedan od najstarijih evropskih naroda, *podijelio* se u tri narodnosti, odnosno, nacionalnosti – kako mi to danas neoprezno nazivamo. Naime na Zapadu *nation* ne znači nacionalnu, etničku pripadnost, nego državljanstvo.

To što su i kršćanstvo i islam suštinski nadnacionalne religije, situaciju čini još besmislenijom. Predstavnik Austrougarske Kallay nastojao je uspostaviti bošnjaštvo kao nacionalnost, ali su utjecaji iz Srbije i Hrvatske to svim silama nastojali spriječiti, pa su se bosanski katolici opredjeljivali za hrvatstvo, a pravoslavci za srpstvo, dok je najveći broj bosanskih muslimana (posebno na selima) ostao nacionalno neopredijeljen. Paradoks, da je *katolik Begić* postao Hrvatom, a *musliman Filipović* neopredijeljenim (kasnije Muslimanom, pa Bošnjakom), nikomu nije smetao.

U svome specifičnom odnosu prema nacionalnim posebnostima i pravu na nacionalnost, komunisti su konačno izmislili jednu lukavu podvalu. Proglasili su muslimansku naciju, s velikim početnim slovom M. Tada je bilo rođene braće koji su se iz uvjerenja, ili iz pragmatičnih razloga nacionalno različito opredjeljivali, ali to nije predstavljalo nikakvu teškoću, niti je bilo uzrokom sporenja. Pa što se dogodilo u ovom ratu?

Nakon Titove smrti ubrzo su se javili pokreti za osamostaljenjem republika, a kad je na čelo Srbije došao Milošević on je radikalno oživio hegemonističke Garašaninove ideje: "Svi Srbi u jednoj državi!" Ubrzo je napade usmjerio na islam, kao na najveći problem. To su počeci uključivanja religije u kasnije sukobe.

Nakon što su zbog Miloševićeve opstrukcije propali pokušaji uspostavljanja labave konfederacije, došlo je do rata, prvo desetodnevno u Sloveniji, a kasnije dugog u Hrvatskoj. Nakon što se jugovojaska povukla iz Hrvatske, u BiH je nastala ogromna koncentracija vojske pod srpskim vodstvom i počeli su sporadični okršaji, uglavnom s bosanskim Hrvatima i onim Muslimanima koji su na primjeru rata u Hrvatskoj shvatili što ih očekuje.

Muslimansko vodstvo nije vjerovalo u agresiju, pa nisu poduzimali nikakve pripreme. To su shvatili tek nakon velikog pokolja muslimana u Bjeljini. Da je tada bilo razuma, sve je moglo biti drukčije, no mnogi bosanski Hrvati su prigovarali zbog muslimanskog ranijeg nesudjelovanja u obrani, dok su Muslimani već prije prigovarali Hrvatima što «izazivaju» Jugoslavensku armiju.

U novonastaloj situaciji bosanski Hrvati ne žele sjedinjavanje obrane i ne dozvoljavaju novoformiranim BiH vojnim jedinicama slobodan prolaz preko «svojih» teritorija. Sukob je postao neizbježnim. Sada muslimani Hrvate počinju doživljavati izdajicama, dok mnogi Hrvati, opsjednuti svojom paranojom, počinju Muslimane doživljavati kao glavne neprijatelje – a na srpsku agresiju kao da su zaboravili.

To sve više homogenizira Muslimane i nacionalističko ludilo raste, ali sada u neuobičajenom trokutu. Branitelji su krvavo zaratili između sebe. U međuvremenu Muslimani konačno svoju nacionalnost preimenuju u logično bošnjaštvo, ali (dugoročno) uz vrlo opasnu uvjetovanost: da samo muslimani (vjera) mogu biti Bošnjaci (nacija, narodnost), što je suprotno duhu Kurana. Opsjednuti nastalom paranojom oni se suludo odriču 500 godina svoje povijesti kad nisu bili pripadnici islama.

Bez obzira na različite oblike organiziranja država u kojima je prevladao islam, ta religija zasnovana na Kuranu izvorno je nadnacionalna, osobna religija svakog pojedinca, po kojoj svaki čovjek osobno odgovara za svoja djela - dobra ili loša, a Kuranom se zahtijeva i tolerancija.

Međunarodna je zajednica na čelu s Clintonovom administracijom godinama tolerirala strahovite zločine, a kad su konačno združene snage Hrvatske i Bosne krenule u oslobođenje zemlje, ta je iznimno uspješna ofenziva pred Banjalukom zaustavljena američkom prijetnjom zračnim udarima. Tim je zaustavljen rat, pa da je u Daytonu dogovoren pravi mir, to bi imalo svoje opravdanje, ali tamo je pod neviđenim pritiscima "dogovoreno" neodrživo ustrojstvo BiH i to s barem jednom proceduralnom pogreškom, što ga zapravo čini pravno ništetnim. Naime, legalni predstavnik bosanskih Hrvata gospodin Zubak zbog ustupanja Bos. Posavine Srbima nije htio potpisati taj akt. No uskočio je vlastohlepni Jadranko Prlić koji je to neovlašteno potpisao, a organizatori su prihvatili.

Rat u BiH zaista je bio strašan, ali da je tada uspostavljena prava pravna država, tijekom vremena bi se to postupno ispravilo, pa je ta divna zemlja ponovno mogla postati čudesnim etničkim mikrokozmosom naglašene važnosti dobrog komšije. Ovako, u ovoj frankenštajnski ustrojenoj daytonskoj tvorevini premnogi komšija mrzi komšiju samo zato što je druge vjere i druge nacionalnosti - pa izlaz traži u uspostavi nekakvog svog jednonacionalnog kantona, regije – ili čak države.

Gospodine Predsjedniče, ovo sam pisao malo opširnije i kao podsjetnik; ako se kao Predsjednik RH odlučite povući potpis RH na Daytonski sporazum. Predstavnici SAD i EU će vjerojatno to nastojati rješavati unutar Daytonskog ustava BiH koji zapravo nikada i nije proceduralno usvojen, pa će mnogo toga i dalje ostati upitno. Za osnovu novog sporazuma je potpuno dovoljan legalno usvojeni Ustav BiH iz 1.992. godine.

Pozdravljam Vas,
s poštovanjem

Filip Čorlukić
umirovljenik, fizičar, znanstveni istraživač i publicist